

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ**  
**БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ**  
**ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ГЕОИНФОРМАТИКИ**  
**Кафедра почвоведения и геоинформационных систем**

**САПАРОВ**  
Тоймамат Халмамедович

**ГЕОГРАФИЯ ПОЧВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ**

Дипломная работа

Научный руководитель:  
Ю.В. Путятин  
доктор  
сельскохозяйственных наук,  
профессор

Допущена к защите

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2024 г.

Зав. кафедрой почвоведения и геоинформационных систем  
кандидат сельскохозяйственных наук, доцент Червань А.Н.

Минск, 2024

## РЕФЕРАТ

Сапаров Т.Х. География почв центральной Азии. (Дипломная работа) – Минск: БГУ, 2023. – 64 с., 11 рисунков, 3 таблицы, 59 источников.

**Ключевые слова:** ПОЧВООБРАЗОВАНИЕ, ПУСТЫНЯ, ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ, АРИДНЫЕ ЛАНДШАФТЫ, ОСНОВНЫЕ ТИПЫ ПУСТЫННЫХ ПОЧВ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПОЧВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ, ДЕГРАДАЦИЯ, ПОЧВЕННЫЙ ПОКРОВ, ПОЧВЕННАЯ КАРТА.

Представленные главы предоставляют основы для разработки стратегий использования и восстановления почв Центральной Азии, а также для обозначения значимости сотрудничества между научными исследователями, государственными органами и местными сообществами для достижения устойчивого развития.

**Цель исследования** – изучение географии почв центральной Азии.

**Объект исследования** – почвы.

**Предмет исследования** – география почв центральной Азии.

**Теоретической и методической основой работы** выступают научные труды отечественных и зарубежных ученых в области почвоведения.

**Элементы новизны дипломной работы** состоят в том, что автором предпринята попытка комплексного теоретического и практического рассмотрения географии почв центральной Азии.

**Результатом работы** явилось четкое понимание географии почв Центральной Азии, включая факторы и процессы их формирования, классификацию и распространение различных типов почв, а также их свойства и использование. Работа также подчеркивает значения устойчивого использования и охраны почвенных ресурсов для устойчивого развития региона и предлагает рекомендации и меры по борьбе с деградацией почв. Исследование в целом знакомит с особенностями почв Центральной Азии и подчеркивает их центральную роль в сельском хозяйстве и экономике региона, а также необходимость сотрудничества различных заинтересованных сторон для сохранения и эффективного использования этих почвенных ресурсов.

**Область применения:** почвоведение, агрохимия, земельный кадастр, мелиорация земель.

## ABSTRACT

Saparov T.H. Geography of soils in Central Asia. (Diploma work) – Minsk: BSU, 2023. – 64 pp., 11 figures, 3 tables, 59 sources.

**Key words:** SOIL FORMATION, DESERT, SOIL FORMING PROCESSES, ARID LANDSCAPES, MAIN TYPES OF DESERT SOILS, USE OF SOILS OF CENTRAL ASIA, DEGRADATION, SOIL COVER, SOIL MAP.

The chapters presented provide a framework for developing strategies for the use and restoration of soils in Central Asia, and for highlighting the importance of collaboration between researchers, government agencies, and local communities to achieve sustainable development.

**The purpose** of the study is to study the geography of soils in Central Asia.

**The object** of study is soil.

**The subject** of the study is the geography of soils in Central Asia.

**The theoretical and methodological basis** of the work is the scientific works of domestic and foreign scientists in the field of soil science.

**The novelty of** the thesis lies in the fact that the author attempted a comprehensive theoretical and practical examination of the geography of soils in Central Asia.

**The result of the work** was a clear understanding of the geography of soils in Central Asia, including the factors and processes of their formation, the classification and distribution of various types of soils, as well as their properties and uses. The work also highlights the importance of sustainable use and conservation of soil resources for the sustainable development of the region and offers recommendations and measures to combat soil degradation. The study as a whole introduces the characteristics of Central Asian soils and highlights their central role in the region's agriculture and economy, as well as the need for collaboration among various stakeholders to conserve and effectively use these soil resources.

**Area of application:** soil science, agrochemistry, land cadastre, land reclamation.

## РЭФЕРАТ

Сапараў Т.Х. Геаграфія глеб Цэнтральнай Азіі. (Дыпломная работа) – Мінск: БДУ, 2023. – 64 с., 11 малюнкаў, 3 табліцы, 59 крыніц.

**Ключавыя словы:** глебаўтварэнне, пустыня, глебаўтваральныя працэсы, арыдныя ландшафты, асноўныя тыпы пустынных глеб, выкарыстанне глеб Цэнтральнай Азіі, дэградацыя, глебавае покрыва, глебавая карта.

Прадстаўленыя раздзелы даюць асновы для распрацоўкі стратэгіі выкарыстання і аднаўлення глеб Цэнтральнай Азіі, а таксама для абазначэння значнасці супрацоўніцтва паміж навуковымі даследчыкамі, дзяржаўнымі органамі і мясцовымі супольнасцямі для дасягнення ўстойлівага развіцця.

**Мэта даследавання** – вывучэнне геаграфіі глеб Цэнтральнай Азіі.

**Аб'ект даследавання** – глебы.

**Прадмет даследавання** – геаграфія глеб Цэнтральнай Азіі.

**Тэарэтычнай і метадычнай асновай** работы выступаюць навуковыя працы айчынных і замежных вучоных у галіне глебазнаўства.

**Элементы навізны дыпломнай работы** складаюцца ў тым, што аўтарам зроблена спроба комплекснага тэарэтычнага і практычнага разгляду геаграфіі глеб Цэнтральнай Азіі.

**Вынікам работы з'явілася дакладнае разуменне геаграфіі глеб Цэнтральнай Азіі, уключаючы фактары і працэсы іх фарміравання, класіфікацыю і распаўсюджванне розных тыпаў глеб, а таксама іх уласцівасці і выкарыстанне.** Работа таксама падкрэслівае значэння ўстойлівага выкарыстання і аховы глебавых рэсурсаў для ўстойлівага развіцця рэгіёна і прапануе рэкамендацыі і меры па барацьбе з дэградацыяй глеб. Даследаванне ў цэлым знаёміць з асаблівасцямі глеб Цэнтральнай Азіі і падкрэслівае іх цэнтральную ролю ў сельскай гаспадарцы і эканоміцы рэгіёна, а таксама неабходнасць супрацоўніцтва разнастайных зацікаўленых бакоў для захавання і эфектыўнага выкарыстання гэтых глебавых рэсурсаў.

**Вобласць прымянення:** глебазнаўства, аграхімія, зямельны кадастр, меліярацыя зямель.